Sisäministeriö LAUSUNTO SM2016-00168

MMO Johansson Elina(SM), Puiro Johanna(SM), Rytkönen Mika(SM), Rytkönen Riikka(SM), Räty Johanna(SM) 31.03.2016

Viite
E 18/2016 vp: Valtioneuvoston selvitys: Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2016

Asia
EU/OSA; Lakivaliokunnan kuuleminen 1.4.2016 klo 9.15; Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2016

Suomen EU-politiikan strategista suunnittelua on kehitetty korvaamalla kerran vaalikaudessa laadittu EU-selonteko hallitusohjelmaan perustuvalla vuosittaisella EU-vaikuttamisstrategialla. Strategiatyön osana kukin ministeriö on lisäksi laatinut oman hallinnonalansa kattavan EU-toiminnan ja -vaikuttamisen suunnitelman, josta käyvät ilmi painopistealueet (EU-prioriteetit) sekä vaikuttamisstrategia niiden saavuttamiseksi. Sisäministeriön vuoden 2016 EU-prioriteetit kattavat maahanmuutto-, rajaturvallisuus-, poliisi- ja pelastusasiat.

Tässä lausunnossa käsitellään valtioneuvoston EU-strategiaan sisältyviä sisäministeriön hallinnonalan asioita.

Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiassa 2016 muuttoliike painottuu vahvasti. Tämä on perusteltua, sillä kasvaneeseen muuttoliikkeeseen vastaaminen on yksi EU:n merkittävimmistä haasteista tällä hetkellä. Viime vuonna Eurooppaan kohdistuva muuttoliike kasvoi merkittävästi ja samalla myös Suomen turvapaikanhakijatilanne muuttui olennaisesti. Vuonna 2015 Suomeen saapui yli 32 000 turvapaikanhakijaa. Erityisesti Suomen kannalta huomioitavaa on että Suomi on sekä turvapaikanhakijoiden kohdemaa että EU:n ulkorajamaa. Keskeisiä vaikuttamiskohteita vaikuttamisstrategian mukaan ovat:

Juurisyihin vaikuttaminen

Muuttoliikkeen juurisyihin voidaan vaikuttaa pitkällä aikavälillä EU-tason toimin yhteistyössä lähtömaiden ja kansainvälisen yhteisön kanssa muun muassa kriisejä ennaltaehkäisemällä ja kriisinhallinnalla, kehityspolitiikalla, kaupallis-taloudellisella yhteistyöllä, hyvän hallinnon ja oikeusvaltioperiaatteen tukemisella sekä ihmissalakuljetusta torjumalla.

Yksi keskeinen osa-alue on EU:n ja Turkin välinen yhteistyö. Suomi on painottanut, että yhteistyön tulee olla ehdollista Turkin toimenpiteille laittoman maahanmuuton pysäyttämiseksi. Keskeistä on Turkin kanssa toteutettava vapaaehtoinen humanitaarisen maahanpääsyn järjestelmä, jonka käytännön toteuttamisen yksityiskohtia pohditaan parhaillaan. Suomen tavoitteena on, että EU-maat osallistuvat mahdollisimman laajasti järjestelmään.

Ulkorajat

Suomi on vaikuttanut Euroopan raja- ja merivartiojärjestelmää koskevaan asetusehdotukseen ennakkoon ja neuvotteluissa siten, että Suomen tavoitteet ovat mukana neuvoston kannassa. Parlamentti ei ole vielä muodostanut kantaansa.

Suomi vaikuttaa EU:n ulkorajavalvonnan ja siihen liittyvän jäsenmaiden yhteistyön tehostamiseen aktiivisella osallistumisella Frontexin koordinoimaan yhteistyöhön. Ulkorajavalvonnan sääntöjen noudattamisen valvontaan vaikutetaan aktiivisella osallistumisella Schengen-arviointeihin. Schengenin arviointijärjestelmän ja ulkorajavalvonnan standardien kehittämiseen vaikutetaan Frontexin järjestämän koulutuksen ja käsikirjatyön kautta.

Hotspot-järjestelykeskukset

Niin sanotuissa hotspot -järjestelykeskuksissa Italiassa ja Kreikassa rekisteröidään ja vastaanotetaan maahantulijat mutta keskuksia ei kuitenkaan ole perustettu sovitussa aikataulussa. Suomi on painottanut, että loputkin keskukset on saatava viipymättä toimintaan. Tämä on olennaista myös sen kannalta, että sisäisten siirtojen (relocation) järjestelmä toimisi.

Suomi tukee hotspot -toimintaa lähettämällä niihin asiantuntijoita.

Palauttaminen ja takaisinotto

Suomen tavoitteena on, että EU-tasolla pyritään palautusten ja takaisinoton edistämiseen Somalian, Irakin ja Afganistanin kanssa. Olisi tärkeää, että EU:n yhteinen turvallisten alkuperämaiden luettelo hyväksyttäisiin nopeasti.

Sisärajat

Käynnissä olevan laittoman maahanmuuton kriisin hallinnassa on ollut tarpeellista, että edelleen siirtyvien luvattomien maahantulijoiden reittien varrella olevat maat ovat palauttaneet sisärajavalvonnan osalle rajoistaan Schengenin säännöstön mukaisesti. On tärkeää, että myös jatkossa sisärajavalvonnan palauttaminen tapahtuu EU:n lainsäädännön mukaisesti.

Suomi ylläpitää valmiutta sisärajavalvonnan palauttamiseen.

Dublin-järjestelmän uudistaminen

Tämänhetkisen tiedon mukaan komissio on antamassa tiedonannon Dublinin uudistamisesta huhtikuun alussa. On selvää, että Dublin-järjestelmää ei ole suunniteltu nykytilanteeseen, jossa EU:n alueelle saapuu satoja tuhansia tai jopa miljoona tulijaa vuosittain.

Uudelleensijoittaminen

EU:n ja Turkin välillä toteuttavan vapaaehtoisen humanitaarisen maahanpääsyn järjestelmän tulisi merkitä aiempaa tasaisempaa uudelleensijoitettavien jakautumista jäsenmaiden välillä.

Terrorismin torjunta

Suomi ei saavuttanut neuvostokäsittelyssä kaikkia tavoitteitaan liittyen EU:n ulkorajoilla tehtävien rekisteritarkastusten tehostamiseen. Neuvoston kannassa ei lentoliikenteen osalta tasapainoteta rajatarkastusten luotettavuutta ja turvallisuutta parantavia toimenpiteitä riittävillä sujuvuutta lisäävillä toimenpiteillä. Parlamentti ei ole vielä muodostanut kantaansa.

Sisäinen turvallisuus

Turvallisuustilanteen ja erityisesti vuoden 2015 ja 2016 terrori-iskujen vuoksi EU:ssa on pyritty tiivistämään yhteistyötä sisäisen turvallisuuden riskien ja uhkien torjumiseksi. Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiassa luvuissa "Muuttoliikkeeseen vastaaminen" ja "Ulkoisen toiminnan ja turvallisuuden vahvistaminen" esiin nostettuihin vaikuttamiskohteisiin sisältyy asiakokonaisuuksia, jotka vahvistavat myös sisäistä turvallisuutta. Sisäministeriö pitää tärkeänä, että EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan globaalistrategian luomisessa kiinnitetään huomiota myös EU:n sisäisten ja ulkoisten politiikkojen väliseen linkkiin. Terrorismin torjumiseksi yhteisesti hyväksyttyjen toimenpiteiden täytäntöönpano on edistynyt monella aihealueella, mutta näitä tulee edelleen aktiivisesti edistää sekä EU – että kansallisella tasolla. EU:ssa on viime aikoina hyväksyttyjen tai neuvottelujen alla olevien useiden eri lainsäädäntöehdotuksien tehokas ja ripeä täytäntöönpano tehostaa terrorismin torjuntaa. Myös hybridiuhkiin vastaamisessa sisäministeriö pitää tärkeänä, että korkean edustajan laatimassa kehysasiakirjassa painotetaan olemassa olevien instrumenttien ja mekanismien käyttöä eri politiikan sektoreilla.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
